

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: O. Melniciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

ÎNCHEIERE

06 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Buzu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 14 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

c o n s t a t ă:

La data de 07 iunie 2021 Ion Buzu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea la emiterea actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii a invocat faptul că, începând cu data de 26 mai 2010 a obținut dreptul la pensie pentru limită de vârstă, având codul pensiei CPAS nr. XXXXX, fapt confirmat prin legitimația de pensionar seria CN nr. XXXX, eliberată la 13.08.2010 de Casa Națională de Asigurări Sociale.

A indicat că deși a obținut dreptul la pensie pentru limită de vârstă, de la 01 iunie 2010 a continuat să activeze permanent în câmpul muncii, efectuând lunar cotizarea asigurărilor sociale în modul prevăzut de lege. De la 02 iunie 2020 a întrunit condițiile necesare pentru reexaminarea drepturilor la pensie pentru limită de vârstă.

Astfel, la 24 iunie 2020 s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău în vederea depunerii cererii și actelor necesare pentru reexaminarea pensiei, însă i s-a comunicat că va avea dreptul să depună cererea de reexaminare a pensiei doar după 01 iulie 2020.

La 01 iulie 2020 s-a prezentat repetat la CTAS Centru, unde a depus din nou cererea și documentele necesare pentru reexaminarea pensiei, care de această dată, au fost recepționate.

A afirmat că, pentru luna iulie a primit pensia în mărimea veche de 5 256 lei, de asemenea, și în luna august a primit pensia în mărime veche, și abia în luna septembrie a primit pensia mărită cu 3 414 lei pentru luna august și pentru luna septembrie, în mărime de 8 670 lei, această sumă fiind înscrisă de CTAS în legitimația de pensionar.

Adresându-se către CTAS Centru cu solicitarea de comunicare a cauzei pentru care nu i s-a calculat pensia mărită pentru luna iulie, i-a fost explicat că cererea recepționată a fost depusă la 01 iulie 2020, noile drepturi la pensia mărită se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare, adică din luna august 2020.

A menționat că, a devenit clar motivul pentru care funcționarii CTAS Centru au refuzat în luna iunie să recepționeze cererea de reexaminare a pensiei, deoarece în acest caz, urmau să efectueze recalcularea pensiei începând cu 01.07.2020, care coincidea cu luna următoare de la depunerea cererii.

În opinia reclamantului, impunând pensionarilor termenul la depunerea cererilor de reexaminare a pensiilor după 01 iulie, conducerea CTAS Centru a creat artificial o pseudo-legală acțiune de recalculare a pensiilor începând cu luna următoare, adică de la 01 august 2020.

A relatat că, pensionarii care au întrunit până la 01.07.2020 condițiile de cotizare, au fost lipsiți de dreptul de a depune cererea de reexaminare în luna iunie, ca urmare fiind prejudiciați de pensiile majorate pentru luna iulie.

A comunicat că, în vederea respectării procedurii prealabile, a expediat prin poștă Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prealabilă, recepționată la 16.04.2021. Iar, prin răspunsul nr. B793/21 din 03.05.2021 Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă, revendicările formulate nefiind admise.

A invocat că, conform art. 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Iar alin. (4²) din articol menționat indică că, reexaminarea pensiilor pentru limită de vârstă, stabilite până la 01.01.2019, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulativ după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, conform eşalonării prevăzute în tabelul nr. 1¹.

A notat că, corespunzător alin. (5) și (6) al aceluiași articol se indică că noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. Cererea de reexaminare a pensiei pentru limită de vârstă în condițiile alin. (4¹) și (4²) se depune la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului sau, în formă electronică, prin intermediul portalului guvernamental unic al serviciilor publice, al portalului guvernamental al cetățeanului ori al paginii web oficiale a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

A invocat că, urmare a faptului că din 02.06.2020 a întrunit toate condițiile pentru reexaminarea drepturilor la pensie, prevăzute de art. 33 alin. (1) lit. c) și alin. (4²), tab. nr. 1¹, având un stagiul de cotizare de peste 10 ani după realizarea dreptului la pensie pentru limita de vârstă, iar la 24.06.2020 fiind depusă cererea de

reexaminare a pensiei, consideră că CTAS Centru urma să efectueze recalcularea pensiei începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, adică cu luna iulie 2020.

Prin refuzul de a recepționa cererea din 24.06.2020 privind reexaminarea dreptului la pensie pentru limita de vârstă, CTAS Centru a încălcat în mod evident prevederile art. 33 alin. (4²), tabelul nr. 1¹ din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii. Ca urmare, CTAS nu a recalculat corect pensia după cum prevede legea, începând cu 01.07.2020, ci a recalculat-o doar începând cu 01.08.2020, prin ce i-a fost cauzat reclamantului un prejudiciu material direct în sumă de 3 414 lei.

A solicitat obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să reexamineze dreptul la pensie conform cererii înregistrate la 24.06.2020, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze plata la pensia restantă pentru luna iulie 2020, în mărimea sumei reexaminată de 3 414 lei, convenită lui Ion Buzu ca urmare a înregistrării cererii din 24.06.2020 privind reexaminarea dreptului la pensie pentru limita de vârstă, încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale a prejudiciului moral pricinuit în mărime de 5 000 lei și a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin încheierea din 13 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a admis renunțul lui Ion Buzu la pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 29 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea a fost admisă parțial, fiind obligată Casa Națională de Asigurări să reexamineze dreptul la pensie a lui Ion Buzu, conform cererii înregistrate la 24 iunie 2020 și să efectueze plata pensiei restante pentru luna iulie 2020, în mărimea sumei reexaminată de 3414 de lei, convenită lui Ion Buzu ca urmare a înregistrării cererii din 24 iunie 2020 privind reexaminarea dreptului la pensiei pentru limita de vârstă, În rest, capătul de cerere privind încasarea cheltuielilor de judecată s-a respins ca neîntemeiată.

La data de 12 noiembrie 2021, cu respectarea art. 232 alin. (1) Cod administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 29 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, iar la data de 02 februarie 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii privind respingerea acțiunii.

Conform avizului de recepție, copia hotărârii primei instanțe a fost notificată apelantei CNAS la data de 14 ianuarie 2022 (f.d. 68). Prin urmare, motivarea apelului a fost prezentată în termenul prevăzut de art. 232 lin. (2) Cod administrativ.

Prin decizia din 14 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 29 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Instanța de apel și instanța de fond au conchis asupra netemeinicii refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu obligarea reexaminării dreptul la pensiei lui Ion Buzu, conform cererii înregistrate la 24.06.2020 și efectuarea plății pensiei restanță pentru luna iulie 2020, în mărimea sumei reexaminată de 3 414 lei, convenită lui Ion Buzu ca urmare a înregistrării cererii din 24.06.2020.

Instanțele ierarhic inferioare au respins argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind achitarea plății din luna august 2020 cu referire la art.33 alin. (5) din

Legea 156/1998, potrivit căruia drepturile la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. Or, dreptul lui Ion Buzu la primirea efectivă a pensiei reexaminată a început din 01.07.2020, în situația în care ultimul a depus cererea privind examinarea pensiei anterior lunii de la care este atestat dreptul, fapt după cum a și fost executat de reclamant/intimat, cererea fiind depusă la 24.06.2020.

La 28 septembrie 2022 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 14 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. Iar, la 02 decembrie 2022 Casa Națională de Asigurări Sociale a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 14 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că intimatul avea dreptul la examinarea pensiei pentru limită de vârstă de la 01 iulie 2020, făcând referire la tabelul nr. 1^a din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.165/2017.

Prin referința din 30 ianuarie 2023 intimatul Ion Buzu a solicitat de a respinge recursul cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 14 septembrie 2022 și la 28 septembrie 2022 CNAS a depus recurs.

Decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurentei CNAS prin poșta electronică la data de 16 decembrie 2022 (f.d 112). Prin urmare, motivarea recursului prezentată la 02 decembrie 2022 este în termen.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia ”Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură

civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 246, alin. (1) Cod administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023), recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține, că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023). În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023), Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă